

STOSUNKI MIĘDZY POLSKĄ A MOŁDAWIĄ

DIALOG I WSPÓŁPRACA POLITYCZNO-WOJSKOWA

WARSAW ENTERPRISE INSTITUTE

STOSUNKI MIĘDZY POLSKĄ A MOŁDAWIĄ

**DIALOG I WSPÓŁPRACA
POLITYCZNO-WOJSKOWA**

**Ministerstwo
Spraw Zagranicznych**

**Zadanie publiczne finansowane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP
w konkursie „Dyplomacja Publiczna 2024”**

Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym
stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

WARSAWA, PAŹDZIERNIK 2024

Spis treści:

Wprowadzenie	4
Krótki przegląd współpracy dwustronnej między Republiką Mołdawią a Polską	5
Współpraca polsko-mołdawska w obszarze bezpieczeństwa w kontekście wojny Rosji z Ukrainą	7
Nowy etap w rozwoju polskiego przemysłu zbrojeniowego	8
Republika Mołdawiі zmienia swoje podejście do bezpieczeństwa narodowego	9
Wzmocnienie współpracy między dwoma państwami w związ- ku z identyfikacją potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa, stabilności i pokoju	11
Wnioski	15

Wprowadzenie

Aktualne stosunki dwustronne między Mołdawią a Polską charakteryzują się przesunięciem w kierunku współpracy o charakterze polityczno-militarnym. Jest to spowodowane szeregiem czynników zewnętrznych i wewnętrznych wynikających z konieczności poszukiwania najlepszych rozwiązań dla bezpieczeństwa narodowego obu państw, które są rezultatem agresji Rosji przeciwko Ukrainie. W konsekwencji zakres obszarów współpracy w stosunkach mołdawsko-polskich znacząco się rozszerzył, przenosząc punkt ciężkości z dotychczasowych, dość ogólnych i raczej ceremonialnych relacji na aktywizację dialogu wojskowo-politycznego, polską pomoc w reformowaniu sektora obronnego

Mołdawii, modernizację jej sił zbrojnych i szkolenie personelu wojskowego. Jednocześnie Polska buduje swój potencjał wojskowo-obronny, udzielając pomocy wojskowej Ukrainie i starając się jak najbardziej zdywersyfikować swoje portfolio produkcji wojskowej. Wszystko to dzieje się w obliczu stale rosnącego popytu na sprzęt wojskowy i amunicję w Europie. Według prognoz analityków trend ten utrzyma się w perspektywie średnioterminowej. Daje to Polsce dodatkowe zachęty do modernizacji przemysłu zbrojeniowego w jak najkrótszym czasie, aby pomóc państwom regionu, wspierając ich aspiracje europejskie, a tym samym jeszcze bardziej zbliżyć do siebie kraje wschodniej flanki NATO.

Krótki przegląd współpracy dwustronnej między Republiką Mołdawii a Polską

Od momentu nawiązania stosunków dyplomatycznych między Republiką Mołdawii a Polską w dniu 14 lipca 1992 r., dialog polityczny między państwami rozwijał się stopniowo, zawsze mając przyjazny charakter. We współpracy tej brakowało jednak szczególnej dynamiki i intensywności. Mimo konstruktywnego charakteru tej relacji i pewnych wymiernych efektów potencjał współpracy dwustronnej był niewykorzystany, na co zwracali uwagę eksperci polityczni i analitycy. Jednocześnie w ciągu trzech dekad oba państwa wypracowały solidną bazę umów i porozumień – ponad 43 dwustronne traktaty¹ regulujące różne sfery działalności w różnych dziedzinach.

Polska jest partnerem o strategicznym znaczeniu dla Republiki Mołdawii, zwłaszcza w kontekście jej europejskich aspiracji. Stanowi to główną przesłankę do intensyfikacji dialogu politycznego oraz częstej wymiany wizyt dwustronnych i kontaktów na wysokim szczeblu państwowym między stronami. Intensywnie rozwijają się więzi międzyparlamentarne, w tym w ramach Polsko-Mołdawskiego Zgromadzenia Parlamentarnego², organu konsultacyjnego utworzonego w 2011 r. w celu wypracowania wspólnych stanowisk i wymiany poglądów na temat korzystnych dla obu stron projektów i ich realizacji. Polskie władze udzielają również wszechstronnej pomocy w reformowaniu struktur administracyjnych i gospodarki Mołdawii oraz intensywnego wsparcia w modernizacji rolnictwa.

Polski program pomocowy, który stał się częścią polityki zagranicznej, w ciągu ostat-

nich kilkunastu lat był ukierunkowany na zbliżenie nie tylko między Polską a Mołdawią, ale także z innymi krajami regionu. Pomimo wyzwań związanych z wewnętrzną sytuacją i brakiem jednoznacznego stanowiska proeuropejskiego, na co nakładała się dość skomplikowana sytuacja polityczna Mołdawii, Polska konsekwentnie dążyła do nawiązania bliższych stosunków dwustronnych, promując współpracę i inicjatywy pomocy rozwojowej. Przyniosło to pozytywne efekty i pozwoliło na zintensyfikowanie dialogu politycznego i współpracy w zakresie bezpieczeństwa, w szczególności poprzez wdrażanie polskich inicjatyw w zakresie zarządzania granicami, zapobiegania przestępczości i utrzymania bezpieczeństwa publicznego. Znacząco rozwinęła się też dwustronna współpraca handlowa i wymiana gospodarcza między państwami. Dzięki pomocy Polski poprawił się klimat biznesowy i inwestycyjny w Mołdawii, a także zacieśniła się współpraca w dziedzinie kultury i edukacji.

Jednym z ostatnich wydarzeń w dialogu politycznym między państwami była wizyta premiera Polski Donalda Tuska w Kiszyniowie we wrześniu 2024 roku, która stanowi ważne wydarzenie w umacnianiu stosunków dwustronnych i solidarności stron, zwłaszcza w kontekście wsparcia Polski dla europejskiej drogi Mołdawii. Polska ma bogate doświadczenie europejskie i postrzega UE jako jedyny sposób na stabilizację regionu i konsolidację demokracji. Dokonawszy historycznego wyboru poprzez przystąpienie do UE dwie dekady temu, Polska postrzega integrację europejską jako projekt, który poza komponentem czysto gospodarczym i politycznym,

¹ Rzeczpospolita Polska, *Dwustronne ramy prawne*, <https://mfa.gov.md/ro/content/republica-polona-0>.
² *Polska w Republice Mołdawii*, www.gov.pl/web/republicamoldova/moldova.

będzie miał wpływ na radykalną zmianę jakości życia obywateli Mołdawii. W obliczu napięć geopolitycznych i wewnętrznej słabości w obecnych okolicznościach, konieczne jest jednolite podejście i stanowczość wobec europejskiej przyszłości. Tylko w ten sposób można przezwyciężyć wyzwania związane z próbami podważenia europejskiej drogi ze strony Rosji, która stara się utrzymać swoje wpływy w regionie.

W ostatnich latach kwestie bezpieczeństwa stały się jednym z najbardziej palących tematów w dwustronnych relacjach mołdawskich i polskich parlamentarzystów, szczególnie od chwili, gdy Rosja rozpoczęła wojnę przeciwko Ukrainie, wraz z bliższą współpracą w sektorze gospodarczym i energetycznym w tak krytycznym okresie dla całego regionu. Konsekwencje zniszczenia przez Rosję ukraińskiego systemu energetycznego nieuchronnie wpływają na kwestie dostaw energii także do Mołdawii. Przez długi czas Polska ułatwiała dialog między mieszkańcami po obu stronach Dniestru, próbując rozwiązać kryzys naddniestrzański poprzez zwiększenie środków

budowy zaufania między prawym i lewym brzegiem rzeki. Polska tradycyjnie wspierała zachowanie suwerenności i integralności terytorialnej Mołdawii i nadal pomaga w rozwiązaniu kwestii Naddniestrza i reintegracji państwa. Dodatkowo w kontekście wojny na Ukrainie, nacisk kładziony wcześniej na wspieranie rozwoju lokalnego i wdrażanie projektów infrastrukturalnych uległ pewnej zmianie. Choć 27 października 1998 r. podpisano umowę o polsko-mołdawskiej współpracy wojskowej, główny nacisk w relacjach między oboma państwami położony był na współpracę handlową i gospodarczą, poszerzanie zakresu eksportowanych i importowanych towarów oraz wdrażanie wspólnych projektów w ramach polskich programów pomocowych i rozwojowych. Jednak ze względu na wyjątkowo niestabilną sytuację w regionie i agresywne działania Rosji, stosunki polityczno-wojskowe między państwami uległy szybkiej intensyfikacji. Po 2022 r. obszar dwustronnej współpracy politycznej i wojskowej obejmuje reformę sektora obronnego Mołdawii, modernizację sił zbrojnych, rozwój zdolności i szkolenie mołdawskiego personelu wojskowego.

Współpraca polsko-mołdawska w obszarze bezpieczeństwa w kontekście wojny Rosji z Ukrainą

W stosunkach wojskowo-politycznych zaszły konkretne zmiany między oboma krajami. Wojna Rosji przeciwko Ukrainie radykalnie zmieniła kierunek europejskiej polityki bezpieczeństwa, wywołując wzrost militaryzacji wśród państw i większą jedność w wysiłkach na rzecz przeciwdziałania wojnie hybrydowej i działaniom Kremla. W tym kontekście nastąpiło zauważalne zbliżenie stanowisk Republiki Mołdawii i Polski w kwestiach bezpieczeństwa, pogłębienie dwustronnego dialogu politycznego, rozszerzenie kontaktów na wysokim szczeblu i intensyfikacja współpracy wojskowej. Oba kraje zwiększyły swój udział w wydarzeniach międzynarodowych w ramach różnych wielostronnych formatów i spotkań w celu omówienia kwestii bezpieczeństwa oraz wsparcia i pomocy politycznej, a także militarnej dla Ukrainy. Towarzyszyły temu wewnętrzne procesy modernizacyjne w sektorze obronnym. Ponadto oba państwa stanęły przed wyzwaniem skutecznego zarządzania napływem ukraińskich uchodźców i znalezienia sposobów na rozwiązanie tego problemu. Równie pilne były wspólne wysiłki na rzecz znalezienia rozwiązań dla poważnego kryzysu energetycznego w Mołdawii, gdy Rosja drastycznie ograniczyła dostawy gazu.

Warto przypomnieć, że Polska starała się systematycznie ograniczać wpływy rosyjskie na swój przemysł zbrojeniowy z powodów wojskowych, politycznych i handlowych od zakończenia zimnej wojny. Jednak kolejne

programy modernizacyjne i inwestycyjne były opóźniane, odrzucane lub po prostu nie odpowiadały konkretnym potrzebom bezpieczeństwa narodowego. Aneksja Krymu i wojna w regionie Donbasu w 2014 r. były postrzegane przez Polskę nie tylko jako agresja wojskowa ze strony Rosji, ale jako polityka imperialna, która prowadzi do dalszych działań wojskowych, co zostało później potwierdzone przez rosyjską agresję z 2022 roku. W rezultacie oficjalny dyskurs polityczny Polski zaczął ulegać zmianie, przede wszystkim ze względu na potrzebę stworzenia adekwatnej odpowiedzi politycznej na militaryzację w regionie Morza Czarnego i rosnących napięć bezpieczeństwa w tej części Europy.

Przykładowo, priorytety polskiej polityki zagranicznej na lata 2012–2016³, wśród kluczowych kierunków polityki zagranicznej związanych z polityką europejską, współpracą regionalną i potrzebą wzmocnienia bezpieczeństwa poprzez długoterminowe relacje z NATO i UE, obejmowały budowanie pragmatycznych relacji z Federacją Rosyjską. Strategia polityki zagranicznej Polski na lata 2017–2021 odnotowała zaś pogorszenie zewnętrznego środowiska politycznego wokół Polski w następstwie wybuchu przedłużającego się konfliktu na wschodzie Ukrainy⁴.

W 2020 r., w ramach zaktualizowanej Strategii Bezpieczeństwa Narodowego⁵, przede wszystkim w odpowiedzi na rosnące

³ *Priorytety polskiej polityki zagranicznej na lata 2012–2016*, www.bbn.gov.pl/download/1/9620/prpol.pdf

⁴ Tomasz Pawłuszko, *Polityka zagraniczna Polski a problem przesłanek politycznych*, www.researchgate.net/publication/365510767_The_Foreign_Policy_of_Poland_and_the_Problem_of_Political_Rationale

⁵ *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2020*, www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/National_Security_Strategy_of_the_Republic_of_Poland_2020.pdf.

zagrożenie ze strony Rosji, Polska uruchomiła program modernizacji swoich sił zbrojnych w celu zwiększenia zdolności przemysłu obronnego. Po rosyjskiej inwazji na Ukrainę w 2022 r. i wybuchu wojny, kierunki polskiej polityki bezpieczeństwa stały się bardzo jasne. Polska była jednym z pierwszych krajów, które udzieliły Ukrainie pomocy wojskowej, zmodernizowały swój przemysł wojskowy i rozpoczęły budowę swojego potencjału wojskowo-technicznego.

Nowy etap w rozwoju polskiego przemysłu zbrojeniowego

Wojna Rosji z Ukrainą zmieniła wiele rzeczy. Jedną z konsekwencji tej wojny jest zwiększony popyt na sprzęt wojskowy i amunicję w Europie. Wpłynęło to na polski przemysł wojskowy, napędzany znacznym wzrostem zamówień od europejskich sojuszników, którzy kupują sprzęt dla Ukrainy i uzupełniają własne zapasy, a także od samej Ukrainy. Ponieważ Polska posiadała zapasy sprzętu z czasów Związku Radzieckiego, na którym siły zbrojne Ukrainy polegały w pierwszych miesiącach po inwazji, Polska stała się jednym z największych dostawców głównego uzbrojenia do Ukrainy od lutego 2022 roku. Warto w tym miejscu podkreślić, że dzięki dostawom sprzętu wojskowego przekazywanego przez Polskę od pierwszych dni wojny, ukraińska armia była w stanie skutecznie powstrzymać natarcie sił rosyjskich, a tym samym zachęcić państwa zachodnie do udzielenia Ukrainie wsparcia politycznego i wojskowego. Polska przekazała Siłom Zbrojnym Ukrainy ponad trzysta czołgów, co stanowiło 30 proc. przedwojennych zasobów polskiej armii, czy 72 haubice Krab, które stanowiły ponad 30 proc. zasobów własnych Polski (18 zostało przekazanych, a koszty 54 kolejnych zostały pokryte z funduszy europejskich).

Zapotrzebowanie na zamówienia wojskowe utrzymuje się na wysokim poziomie, ponieważ wiele krajów europejskich zwiększa wydatki na obronność w odpowiedzi na zagrożenie ze strony Rosji.

Polska przekazała już Ukrainie 44 pakiety pomocy wojskowej o wartości 4 mld euro i zamierza nadal oferować pomoc wojskową. Polska głęboko wierzy, że Ukraina i Polska mogą być razem wolne i silne.

Zgodnie z oświadczeniami prezydenta Wołodymyra Zełenskiego i premiera Donalda Tuska: „To jedyny sposób, aby obronić się przed rosyjskim terrorem i chronić naszą wolność i niepodległość”⁶.

Polska planuje również kontynuować szkolenie ukraińskich sił zbrojnych i służyć jako centrum logistyczne dla Kijowa, ułatwiając dostarczanie zachodniej broni przez swoje terytorium. Ukraina podpisała 20 takich dwustronnych umów o bezpieczeństwie ze swoimi sojusznikami, natomiast Polska zwiększyła ich liczbę do 21. Umowy te zawierają konkretne postanowienia dotyczące długoterminowej pomocy wojskowej i finansowej, szkolenia ukraińskich żołnierzy i dostaw broni. Tym samym Polska pozostaje znaczącym importerem krytycznych systemów uzbrojenia. Podejmuje również próby zrównoważenia importu długoterminowymi umowami mającymi na celu rozwój krajowych zdolności produkcyjnych. Kontrakty z dużymi firmami zagranicznymi pozytywnie wpływają na popyt na krajowy przemysł wojskowy. Obecny popyt oznacza, że perspektywy rozwoju polskiego przemysłu zbrojeniowego w nadchodzących latach pozostają bardzo dobre. W tym kontekście Polska aktywnie intensyfikuje wysiłki na rzecz modernizacji swoich sił zbrojnych i rozwoju przemysłu zbrojeniowego, dążąc do wejścia na nowe rynki, dywersyfikacji

⁶ Ukraina zawiera porozumienie z Polską w sprawie bezpieczeństwa, www.politico.eu/article/ukraine-poland-security-deal-aid-package-war-russia.

portfela produktów i wyjścia poza postsowieckie dziedzictwo⁷. Jednocześnie udział polskich partnerów w produkcji i dostawach importowanych systemów uzbrojenia jest kluczowym elementem modernizacji wojska i niezbędnym kryterium przy ocenie ofert od zagranicznych dostawców. Zapewnia to przychody polskim firmom i daje im dostęp do nowych technologii i umiejętności.

Republika Mołdawii zmienia swoje podejście do bezpieczeństwa narodowego

Republika Mołdawii dokonuje aktualnie redefinicji swojego podejścia do bezpieczeństwa narodowego i rozwoju sektora obronnego. Wojna Rosji przeciwko Ukrainie uświadomiła, że neutralny status Mołdawii nie jest mechanizmem ochronnym i że modernizacja zdolności obronnych, wyposażenie armii i szkolenie personelu wojskowego są kluczowymi elementami dla zachowania suwerenności narodowej i integralności terytorialnej. Nierozwiązany konflikt w Nadmniestrzu i nielegalna, z punktu widzenia prawa międzynarodowego, obecność rosyjskich sił zbrojnych (Grupa Operacyjna Sił Rosyjskich – OGRF) na terytorium Mołdawii zwiększyły obawy o bezpieczeństwo narodowe w obliczu wojny na sąsiedniej Ukrainie. Władze otwarcie stwierdziły, że aby powstrzymać ataki z zewnątrz i zapewnić swoje zdolności obronne, Republika Mołdawii pilnie potrzebuje nowoczesnych sił zbrojnych – odpowiednio wyposażonych, gotowych do walki, dobrze wyszkolonych i wysoce skoordynowanych operacyjnie z partnerami zewnętrznymi.

Doprowadziło to do ostrej krytyki mołdawskich działań ze strony Federacji Rosyjskiej.

Rosyjscy urzędnicy i dyplomaci wielokrotnie wypowiadali się na temat militaryzacji Mołdawii, „pompowania” kraju zachodnią bronią i prowadzenia polityki mającej na celu podważenie jej neutralności, podkreślając, że Mołdawia jest popychana przez Zachód w kierunku »ukraińskiego scenariusza«. Przykładem tego jest komentarz oficjalnego przedstawiciela Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rosji, Marii Zakharovej, opublikowany na oficjalnej stronie MSZ: „Obecne przywództwo Mołdawii, pod przykrywką hasel o „integracji europejskiej” i rusofobicznej retoryki, kontynuuje realizację ukraińskiego scenariusza, katastrofalnego dla kraju i jego mieszkańców”⁸. Oprócz ostrej retoryki, Kreml zastosował swój tradycyjny arsenał twardej siły, w szczególności szantaż energetyczny, który miał negatywne konsekwencje gospodarcze dla Mołdawii.

Siły prorosyjskie w Mołdawii wielokrotnie inicjowały antyrządowe i antyeuropejskie protesty, zachęcając prorosyjskie partie polityczne do destabilizacji wewnętrznej sytuacji politycznej i wykorzystując nielegalne środki finansowania. W okresie poprzedzającym ważne wydarzenia polityczne, wysiłki poszczególnych polityków, aktywistów i prokremlowskich mediów mające na celu podważenie poparcia ludności dla integracji europejskiej są praktycznie stale intensyfikowane. Bardzo częstym zjawiskiem w Mołdawii jest rozpowszechnianie fałszywych informacji na temat zaangażowania tego kraju w wojnę, domniemanego wykorzystywania terytorium Mołdawii jako strefy tranzytowej dla transportu sprzętu wojskowego, udziału w ćwiczeniach wojskowych NATO oraz zaangażowania Mołdawii w aktywność Sojuszu Północnoatlantyckiego. Szczególnie w przededniu wyborów

⁷ Wpływ wojny w Ukrainie na polską politykę zbrojeniową. Sztokholmski Międzynarodowy Instytut Badań nad Pokojem, www.sipri.org/commentary/blog/2023/impact-war-ukraine-polish-arms-industrial-policy.

⁸ Komentarz oficjalnego przedstawiciela rosyjskiego MSZ M. Zakharova na temat sytuacji w Mołdawii, 15 sierpnia 2024 r., www.mid.ru/ru/foreign_policy/news/1965670.

prezydenckich w Mołdawii Rosja jest zdecydowana na wykorzystanie swoich wpływów oraz hybrydowych instrumentów nacisku na społeczeństwo mołdawskie.

W grudniu 2023 r., zgodnie z decyzją HP391/2023, zatwierdzono Strategię Bezpieczeństwa Narodowego Republiki Mołdawii (NSS)⁹. Strategia ta określa cele bezpieczeństwa narodowego, ustanawia zasady promowania tych celów, identyfikuje zagrożenia, ryzyka i słabości osłabiające bezpieczeństwo państwa oraz określa metody minimalizowania i neutralizowania tych wyzwań. Rozpoczęto działania w celu znalezienia optymalnych sposobów wzmocnienia bezpieczeństwa i zdolności obronnych Republiki Mołdawii. Nowa Strategia ma na celu zwiększenie zdolności państwa do zapobiegania i przeciwdziałania zagrożeniom dla bezpieczeństwa narodowego oraz zapewnienie ciągłości procesu integracji europejskiej i współpracy z państwami partnerskimi. Dokument nakreśla strategiczną wizję bezpieczeństwa na okres sześciu lat, identyfikuje główne ryzyka i zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego Mołdawii oraz wyznacza priorytetowe kierunki działań w dziedzinie bezpieczeństwa. Jednocześnie w dokumencie podkreślono, że wojna Federacji Rosyjskiej z Ukrainą ma obecnie poważne konsekwencje dla bezpieczeństwa narodowego Republiki Mołdawii, w tym w sektorze gospodarczym, finansowym, energetycznym i porządku publicznego.

Po zatwierdzeniu Strategii rozpoczęto aktywne działania w celu zbadania wzmocnienia bezpieczeństwa i zdolności obronnych Republiki Mołdawii. Dotyczyło to również obszaru cyberbezpieczeństwa, ponieważ liczba zagrożeń hybrydowych i cyberataków gwałtownie rośnie, podczas gdy brakuje środków i właściwych metod, by im przeciwdziałać.

Biorąc to pod uwagę, pod koniec grudnia 2023 r. Gabinet Ministrów zatwierdził utworzenie Narodowej Agencji Cyberbezpieczeństwa, mającej na celu zwiększenie bezpieczeństwa obywateli, instytucji państwowych i prywatnych. Nowa instytucja będzie wdrażać politykę cyberbezpieczeństwa, chronić krytyczną infrastrukturę informatyczną, wprowadzać obowiązkowy mechanizm zgłaszania incydentów cybernetycznych oraz monitorować przestrzeganie przepisów dotyczących cyberbezpieczeństwa przez dostawców usług. Utworzenie Narodowej Agencji Cyberbezpieczeństwa jest konieczne w kontekście rosnących zagrożeń dla cyberbezpieczeństwa kraju, w szczególności cyberataków na oficjalne strony internetowe instytucji rządowych. Agencja utworzy również krajowy zespół reagowania na incydenty cybernetyczne i utworzy ujednoczone krajowe centrum kontaktowe w celu koordynacji organów krajowych i instytucji państwowych z podobnymi organami w innych krajach. W tym kontekście bardzo ważna dla Mołdawii jest współpraca z Polską w zwalczaniu rosyjskiej propagandy i wojny hybrydowej. W kwietniu 2023 r. oba kraje podpisały Porozumienie w zakresie cyberbezpieczeństwa.

W 2023 r. wydatki Mołdawii na obronność wzrosły o prawie 70 proc. W budżecie państwa na 2024 r. rząd Mołdawii przeznaczył 1,96 mld lei na sektor obronny, czyli o 262 mln lei więcej niż w 2023 r. Przyznana kwota jest jednak o 3 miliardy lei mniejsza niż roczne zapotrzebowanie, co pozwoliłoby Mołdawii pozbyć się broni z czasów radzieckich i rozwinąć armię narodową zgodnie z międzynarodowymi standardami. W styczniu 2024 r. powołano komisję do opracowania Narodowej Strategii Obrony.

⁹ Decyzja nr HP391/2023 z dnia 15.12.2023 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Republiki Mołdawii, https://presedinte.md/app/webroot/uploaded/Proiect%20SSN_2023.pdf.

Wzmocnienie współpracy między dwoma państwami w związku z identyfikacją potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa, stabilności i pokoju

Zagrożenia dla bezpieczeństwa regionalnego zintensyfikowały dwustronny dialog polityczny i współpracę wojskową między Polską a Republiką Mołdawii. Rozpoczęto konsultacje wojskowo-polityczne w celu wzmocnienia odporności i zdolności w zakresie bezpieczeństwa. Oba państwa są zainteresowane przywróceniem porządku międzynarodowego opartego na zasadach Karty Narodów Zjednoczonych oraz poszanowaniu suwerenności i integralności terytorialnej wszystkich krajów. Mołdawsko-polska współpraca obronna jest ważna dla bezpieczeństwa i integracji europejskiej Republiki Mołdawii. W tym kontekście spotkania dwustronne na najwyższym szczeblu i negocjacje między mołdawskimi i polskimi urzędnikami stały się częstsze. Rozmowy te koncentrują się przede wszystkim na wspieraniu modernizacji mołdawskiej armii narodowej przez partnerów międzynarodowych, co jest niezbędne, aby Mołdawia mogła wypełniać swoje międzynarodowe zobowiązania i przyczynić się do globalnego bezpieczeństwa poprzez udział w misjach pokojowych. W lutym 2024 r. Mołdawia podpisała umowę z MESKO S.A., wiodącym polskim producentem amunicji, pocisków przeciwpancernych i przeciwlotniczych, na modernizację sektora obronnego.

Polska intensywnie wspiera również Mołdawię na jej drodze do UE, dzieląc się swoimi doświadczeniami poprzez liczne programy szkoleniowe dla urzędników i projekty współpracy technicznej. Polski Fundusz Solidarności w Mołdawii pomaga w przygotowaniu sił specjalnych do reagowania kryzysowego i mobilności personelu wojskowego w sytuacjach wysokiego ryzyka. Polska opowiada

się za ustanowieniem silniejszych więzi między organami ścigania a społeczeństwem w celu:

- zwiększenia bezpieczeństwa i zaufania,
- poprawy regionalnej koordynacji sił policyjnych w celu optymalizacji alokacji zasobów i skuteczności reagowania,
- usprawnienia reagowania w sytuacjach kryzysowych poprzez szybkie rozmieszczenie gorącej linii 122,
- wdrożenia ścisłych procedur kontroli granicznej w celu zapobiegania nielegalnej działalności,
- modernizacji punktów kontroli granicznej,
- wprowadzenia skutecznych systemów ostrzegania i mechanizmów szybkiego reagowania na potencjalne klęski żywiołowe.

Dziś wszystkie proeuropejskie siły w Mołdawii otwarcie przyznają, że wsparcie udzielane przez Polskę i innych zachodnich partnerów międzynarodowych jest kluczowe dla wzmocnienia zdolności obronnych Mołdawii. Mołdawia stoi w obliczu poważnych wyzwań ze strony Rosji, a intensyfikacja współpracy z państwami członkowskimi NATO i UE ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa narodowego. W obliczu rosnących napięć w regionie, wsparcie Polski pomaga Mołdawii przygotować się na wyzwania związane z bezpieczeństwem w obecnym kontekście geopolitycznym. Mając duże doświadczenie w dziedzinie obronności, Polska chętnie dzieli się z Mołdawią swoją wiedzą w zakresie reform sektora bezpieczeństwa i obronności.

W jednym z wywiadów ambasador Polski w Republice Mołdawii Tomasz Kobzdej

zauważył: „Doskonale zdajemy sobie sprawę z tego, skąd biorą się zagrożenia militarne i bezpieczeństwa, a dowodem na to jest to, co dzieje się na Ukrainie. Zagrożenie pochodzi ze Wschodu, z konkretnego kraju – Rosji. Rosja stwarza zagrożenia nie tylko dla Ukrainy i wschodniej flanki NATO, ale dla całej wspólnoty euroatlantyckiej i Europy jako całości. To, co dzieje się na Ukrainie, nie jest tylko zagrożeniem dla jednego kraju, ale dla całego kontynentu. Mając jasne zrozumienie tych zagrożeń, jako kraj prowadzimy dyskusje z UE i NATO. Mamy plany awaryjne, strategie wojskowe i plany obrony. Zagrożenie jest oczywiste i pochodzi z konkretnego kraju – Rosji. Nie mamy czasu na filozofowanie; wszystko zostało przetestowane i sprawdzone na pierwszej linii frontu w Ukrainie”.

Według dyplomaty, Polska była pierwszym państwem, które podjęło zdecydowane działania po rozpoczęciu wojny w Ukrainie, oferując Kijowowi pomoc wojskową od pierwszych dni jej trwania. Tomasz Kobzdej zauważył, że polskie społeczeństwo i władze w Warszawie utrzymują skonolidowane podejście do wojny w Ukrainie, zdecydowanie potępiając rosyjską agresję

i przyczyniając się do jej zakończenia za pomocą środków wojskowych. Sytuacja w regionie zmusza Polskę, podobnie jak inne kraje, do inwestowania znacznych środków w obronność i bezpieczeństwo, rozwój gospodarki i modernizację arsenału wojskowego. Ponad 4 proc. PKB przeznaczane jest na sektor obronny. Polska głęboko wierzy, że aby Republika Mołdawii mogła zapewnić sobie bezpieczeństwo, musi szukać nowych partnerów i inwestować w obronność, mimo że jest państwem neutralnym.

Od stycznia 2023 r. Ambasada RP w Kiszyniowie pełni również funkcję łącznikowe między Republiką Mołdawii a Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego (NATO), mając na celu promowanie komunikacji i dyplomacji publicznej poprzez wyjaśnianie społeczeństwu mołdawskiemu, w oparciu o doświadczenia Polski, korzyści płynących z przystąpienia do Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Kwestie bezpieczeństwa i możliwe środki zaradcze przeciwko wojnie hybrydowej są coraz częściej przedmiotem dyskusji i debat na różnych poziomach. W Mołdawii, w ramach platformy NATO-Ukraina ds.

przeciwdziałania wojnie hybrydowej, w celu wymiany doświadczeń na temat zagrożeń hybrydowych i wyzwań, które pojawiły się po pełnej inwazji Rosji na Ukrainę, poruszono kwestie związane z potrzebą rozwijania kultury bezpieczeństwa wśród ogółu społeczeństwa. Główny nacisk położono na wzmacnianie dialogu i współpracy między instytucjami bezpieczeństwa i obrony Ukrainy i Mołdawii oraz wzmocnienie współpracy międzyagencyjnej. Dyskusje dotyczyły również możliwości poprawy bezpieczeństwa energetycznego, ochrony infrastruktury krytycznej, wzmocnienia komunikacji strategicznej i przeciwdziałania atakom hybrydowym. W rozmowach uczestniczyli przedstawiciele państw członkowskich NATO oraz Misji Partnerskiej UE w Mołdawii.

Wsparcie dla reform i transformacji instytucji i struktur obronnych oraz bezpieczeństwa Republiki Mołdawii ze strony państw NATO, a także rozszerzanie kluczowych obszarów współpracy między Mołdawią a Sojuszem Północnoatlantyckim, stają się coraz bardziej istotne dla zwiększania odporności poprzez partnerstwo. Biorąc pod uwagę trwającą wojnę w sąsiedniej Ukrainie, coraz więcej obywateli Mołdawii dostrzega korzyści w zakresie bezpieczeństwa gwarantowane przez NATO, choć tych, którzy popierają przystąpienie tego kraju do Sojuszu Północnoatlantyckiego, jest wciąż znacznie mniej. Idea, że neutralność jest równoznaczna z bezpieczeństwem, nie przystaje już do obecnych realiów. Wymaga ona zastąpienia, podobnie jak inne fałszywe narracje propagandowe pochodzące z Rosji, które głęboko zakorzeniły się w umysłach obywateli Mołdawii. Skuteczny dialog polityczny z państwami NATO otwiera nowe możliwości wzmocnienia sektora obronnego Mołdawii, budowania jej zdolności wojskowych i przeciwdziałania szerokiej gamie techno-

logii wykorzystywanych przez Rosję w wojnie hybrydowej przeciwko Mołdawii. Obejmują one presję na wewnętrzne życie polityczne poprzez nielegalne finansowanie partii politycznych, wsparcie dla sił prorosyjskich w organizowaniu protestów, ingerencję w procesy wyborcze, częste cyberataki, szantaż energetyczny, propagandę i dezinformację. Ponadto NATO nadal wspiera wysiłki Mołdawii na drodze do integracji z UE.

Pozytywna dynamika zapewnienia bezpieczeństwa narodowego państwa w dużej mierze zależy od praktycznej realizacji idei europejskiej przyszłości Mołdawii. Niewątpliwie pomoc polskich partnerów w tym procesie ma dla Mołdawii szczególne znaczenie. Wraz z dwoma innymi krajami „Trójkąta Weimarskiego”, których działania mają na celu budowanie wspólnej europejskiej przyszłości, Polska pomaga Mołdawii wzmacniać jej zdolności w zakresie bezpieczeństwa i obrony, opierać się obcej ingerencji i walczyć z rosyjskimi atakami hybrydowymi. Ponadto kraje te (Niemcy, Francja i Polska) odegrały wiodącą rolę w zapewnieniu sukcesu procesu rozszerzenia UE, w tym Ukrainy i Mołdawii, we wzmacnianiu stabilności i bezpieczeństwa Europy. Kraje „Trójkąta Weimarskiego”, które koncentrują się na budowaniu wspólnej europejskiej przyszłości, pomagają Mołdawii we wzmacnianiu jej bezpieczeństwa i zdolności obronnych, opieraniu się obcej ingerencji i zwalczaniu rosyjskich ataków hybrydowych¹⁰. Odegrały również główną rolę w zapewnieniu sukcesu procesu rozszerzenia UE o Ukrainę i Mołdawię w celu zwiększenia stabilności i bezpieczeństwa w Europie. Polska wspiera proces negocjacji Mołdawii w sprawie przystąpienia do UE. Pomoc udzielana jest zarówno dwustronnie, jak i za pośrednictwem odpowiednich europejskich mechanizmów i narzędzi.

¹⁰ Niemcy, Polska i Francja potwierdzają swoje poparcie dla europejskiej drogi naszego kraju, <https://gov.md/ro/content/germania-polonia-si-franta-readfirma-sprijnul-pentru-drumul-european-al-tarii-noastre>.

Proces integracji europejskiej Mołdawii jest regularnie omawiany na posiedzeniach Zgromadzenia Parlamentarnego Republiki Mołdawii i Polski, międzyparlamentarnego organu doradczego utworzonego w celu wypracowania wspólnych punktów widzenia na wzajemnie korzystne projekty. Mołdawsko-Polskie Zgromadzenie Parlamentarne z zadowoleniem przyjęło decyzję Rady UE o przyznaniu Mołdawii statusu kandydata do członkostwa w UE i rozpoczęciu procesu negocjacji. We wspólnym oświadczeniu Zgromadzenia Parlamentarnego Polski i Mołdawii, podpisanym w Warszawie w 2023 r., stwierdzono: „Proces akcesyjny Republiki Mołdawii powinien przebiegać dynamicznie, w oparciu o zasadę merytokracji, bez tworzenia sztucznych przeszkód, przy jednoczesnym przestrzeganiu warunków określonych w traktatach UE. W następstwie pozytywnej rekomendacji Komisji Europejskiej jesteśmy głęboko przekonani, że decyzja Rady UE z grudnia 2023 r. o rozpoczęciu negocjacji akcesyjnych zapewni nieodwracalność europejskiej ścieżki Mołdawii i zapewni systemowy impuls do długoterminowych reform”.

Warto podkreślić otwartość Polski na dzieło nie się doświadczeniem poprzez programy szkoleniowe i różne projekty współpracy technicznej, co ma kluczowe znaczenie, ponieważ Mołdawia pracuje nad dostosowaniem swojego ustawodawstwa krajowego do standardów UE. Ponadto priorytety we

wspólnych wysiłkach obejmują:

- ustanowienie silnych powiązań między organami ścigania a strukturami publicznymi w celu zapewnienia bezpieczeństwa i zaufania,
- wzmocnienie regionalnej koordynacji sił policyjnych w celu optymalizacji alokacji zasobów i poprawy skuteczności reagowania,
- zwiększenie skuteczności reagowania w sytuacjach kryzysowych poprzez szybkie rozmieszczenie za pośrednictwem gorących linii,
- wdrożenie ścisłych procedur kontroli granicznej w celu zapobiegania nielegalnej działalności,
- modernizację punktów kontroli granicznej,
- wprowadzenie skutecznych systemów ostrzegania i mechanizmów szybkiego reagowania na potencjalne klęski żywiołowe¹¹.

Tym samym pogłębienie współpracy między państwami na tle identyfikacji problemów bezpieczeństwa, rozszerzenia zakresu potencjalnych ryzyk i zagrożeń dla pokoju oraz stabilnego, zrównoważonego rozwoju stworzyło przesłanki do rozwoju współpracy wojskowo-politycznej między Polską a Mołdawią. Obecna dynamika problemów bezpieczeństwa narodowego i regionalnego pozwala skupić się na utrzymaniu tego trendu w dwustronnym dialogu państw w perspektywie średnioterminowej.

¹¹ Wzmocnienie partnerstwa Mołdawia-Polska. Minister Efros spotyka się z polskim wiceministrem Wiśniewskim, <https://maisigurinue.md/enhancing-moldova-poland-partnership-minister-efros-meets-with-polish-deputy-minister-wisniewski>.

Wnioski

Analiza rozwoju dialogu polityczno-wojskowego i współpracy pomiędzy Polską a Mołdawią pozwala na sformułowanie następujących wniosków:

- Dwustronna współpraca polsko-mołdawska staje się coraz bardziej konkretna i koncentruje się na kwestiach utrzymania bezpieczeństwa i rozwoju sektora obronnego, głównie ze względu na sytuację w regionie. Wsparcie Polski stanowi zachętę dla Mołdawii w kontynuowaniu jej europejskich aspiracji oraz utrzymania stabilności i bezpieczeństwa wewnętrznego. Dotyczy to transferu doświadczeń w takich obszarach jak zarządzanie granicami, zapobieganie cyberzagrożeniom, utrzymanie bezpieczeństwa energetycznego, a także w sprawach dotyczących modernizacji sił zbrojnych i podnoszenia poziomu wykształcenia personelu wojskowego.
- Dla Mołdawii podjęcie wszelkich niezbędnych wysiłków w celu przystąpienia do UE jest niezwykle ważne. Pod tym względem Polska jest doskonałym przykładem udanej modernizacji i reform wewnętrznych, które znacząco poprawiły standard życia ludności oraz zwiększyły potencjał, atrakcyjność i wizerunek Polski na arenie międzynarodowej. Otwartość polskich władz na dzielenie się doświadczeniami i dobrymi praktykami powinna zostać w pełni wykorzystana przez władze mołdawskie.
- Oba państwa powinny jeszcze skuteczniej wykorzystywać dostępne im możliwości, aby zintensyfikować współpracę, szczególnie w obszarach wyzwań dla bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego. Ocena obecnej sytuacji i zmiana podejścia do bezpieczeństwa państwa spowodowała, że Mołdawia rozpoczęła opracowanie nowych koncepcji i dokumentów strategicznych w tym obszarze, zrezygnowała ze swojego dotychczasowego podejścia do neutralności i rozpoczęła modernizację swoich sił zbrojnych i rozbudowę potencjału swoich sił zbrojnych. W aktualnej, bardzo trudnej sytuacji geopolitycznej Polska zademonstrowała gotowość do pomocy, w tym pomocy wojskowej, oraz chęć rozwoju własnego kompleksu wojskowo-przemysłowego w celu zapewnienia gwarancji bezpieczeństwa dla krajów regionu.

**Autorka składu:
Anna Śleszyńska**

Zdjęcia: Canva.com

**Użyto czcionek:
Poppins, Staatliches, Zing Rust Base**

**Warsaw Enterprise Institute
Al. Jerozolimskie 30/7
00-024 Warszawa**